

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagstiftning om socialskyddsavgifter och -premier för 1993

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att år 1993 hos arbetsgivare inom den privata företagsverksamheten och hos sådana statliga affärsverk på vilka lagen om statens affärsverk tillämpas, i folkpensionsavgift skall uppbäras 2,40 % av det lönebelopp som är underkastat förskottsuppbörd. Sjukförsäkringsavgiften för privata arbetsgivare och ovan nämnda affärsverk föreslås vara 1,45 % av lönerna år 1993.

Hos alla offentligrättsliga arbetsgivare skall uppbäras en folkpensionsavgift på 3,95 %. Hos staten och andra statliga inrättningar än affärsverk, hos landskapet Åland, hos kommunala affärsverk samt hos kommuner och kommunalförbund uppbärs en sjukförsäkringsavgift på 2,70 %. Kyrkans och dess församlings sjukförsäkringsavgift föreslås vara 4,20 %.

Arbetsgivares barnbidragsavgift uppbärs enligt propositionen inte för 1993.

Enligt förslaget skall de försäkrades folkpensionspremie för 1993 sänkas till 1,80 penni per skattöre. Likaså föreslås att de försäkrades sjukförsäkringspremie sänks till 1,70 penni per skattöre, dock så, att den är 3,20 penni per öre för den del som överstiger 80 000 ören. Vidare föreslås att, utöver ovan nämnda premier, hos personer som har pensionsinkomst skall uppbäras 1,00 penni i folkpensionspremie och 2,00 penni i sjukförsäkringspremie av det skattöre som har påförts vid kommunalbeskattningen för 1993. Avsikten är dock att höjningen av försäkringspremierna sammanlagt skall utgöra högst 3 % av den skattepliktiga pensionsinkomsten.

Såsom kommunernas andelar av finansieringen av tilläggsdelarna i enlighet med folkpensionslagen skall 1993 uppbäras 1,47 penni per skattöre av det sammanlagda beloppet skattören som kommunerna erhåller vid den

ordinarie beskattningen. Folkpensionsanstaltens andel av tilläggsdelarna skall enligt förslaget vara 52,0 % medan staten i övrigt svarar för utgifterna för tilläggsdelarna. Samtidigt skulle stadgandet om folkpensionsfondens minimibelopp temporärt ändras så, att fonden vid kalenderårets slut skall utgöra minst 4 % av de sammanlagda årliga kostnaderna för folkpensionsförsäkringen. Staten skall även i fortsättningen garantera folkpensionsanstaltens betalningsberedskap genom att till folkpensionsfonden erlagga medel till ett sådant belopp att betalningsberedskapen vid varje tidpunkt är tryggad.

Enligt förslaget skall stadgandet om minimibeloppet för statens andel av sjukförsäkringsfonden temporärt ändras så, att fonden vid utgången av kalenderåret utgör minst 8 % av de årliga totala kostnaderna för sjukförsäkringen. Av staten skall även betalningsberedskapen gällande sjukförsäkringsfonden tryggas.

Lagändringarna gällande socialskyddsavgifterna och folkpensionsanstaltens finansiering avses träda i kraft den 1 januari 1993.

Förslaget till ny inkomstskattelagstiftning har beaktats i denna proposition. Dessutom avlåtts till riksdagen separat en proposition enligt vilken en del av intäkterna av omsättningsskatten styrs till folkpensionsfonden och en del till sjukförsäkringsfonden, samt en proposition om en av olycksfalls- och trafikförsäkringssystemet uppburen avgift som styrs till folkpensionsfonden.

Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för 1993 och avses bli behandlad i samband med den. I propositionen har beaktats statsrådets principbeslut av den 14 oktober 1992 om åtgärder för förbättrande av balansen i den offentliga ekonomin.

MOTIVERING

1. Nuläget och de föreslagna ändringarna

1.1. Arbetsgivarens folkpensionsavgift

Enligt 3 § mom. (956/72 och 307/82) folkpensionslagen uppbärs i arbetsgivarens folkpensionsavgift, beroende på hur kapitalintensiv affärsverksamhet är, antingen 4,25, 4,75 eller 5,25 % av det till arbetstagare utbetalda, förskottsuppbörd underkastade lönebeloppet. Om folkpensionsavgiftens storlek har dock under de senaste åren stadgats genom ettåriga lagar, enligt vilka avgiften har uppburits antingen till ett större eller till ett mindre belopp än vad som stadgas i 3 § 2 mom. folkpensionslagen.

Från och med ingången av maj 1982 började olika stora folkpensionsavgifter uppbäras inom den offentliga sektorn och hos privata arbetsgivare. Till den offentliga sektorns avgiftsklass hör staten och dess inrättningar, kommunerna och kommunalförbunden, den evangelisk-lutherska kyrkan samt dess församligar och församligsförbund, ortodoxa kyrkosamfundet och dess församlingar och likaså landskapet Åland. För säkerställande av en totalrevidering av folkpensionssystemet ändrades samtidigt folkpensionslagens 59 § (307/82) så att den bristande delen av folkpensionsfondens tillgångar betalas av statens medel.

Från och med ingången av 1985 påverkades arbetsgivarens folkpensionsavgift inom den offentliga sektorn även av den reform av utkomstskyddet för arbetslösa som trädde i kraft samma år (602/84). Man ville återföra den ökning av de offentligrättsliga arbetsgivarnas skatteintäkter som har uppstått genom att förmånerna i form av utkomstskydd har belagts med skatt till finansieringen av utkomstskyddet för arbetslösa. Av denna orsak uppbärs hos kommunerna och kommunalförbunden, den evangelisk-lutherska kyrkan, dess församlingar och församligsförbund samt ortodoxa kyrkosamfundet och dess församlingar en folkpensionsavgift som är högre än hos övriga offentligrättsliga arbetsgivare, dvs. staten och dess inrättningar, landskapet Åland och de kommunala affärsverken. De kommunala affärsverken ansågs vara likvärdiga med statens inrättningar med tanke på bibehållandet av konkurrenskraften.

Den gräns för de regelmässiga avskrivning-

arna som ansluter sig till fastställandet av folkpensionsavgiftsklassen höjdes fr.o.m. ingången av 1987 från 200 000 mk till 300 000 mk (1040/86).

Den folkpensionsavgift som privata arbetsgivare skall betala för 1992 har uppburits hos alla enligt samma procentsats, dvs. 2,40 % av lönerna (1697/91). För den offentliga sektorn: staten, de kommunala affärsverken, landskapet Åland, kommunerna och kommunalförbunden, församlingarna och andra liknande sammanslutningar fastställdes premien till 3,95 % av lönerna. Till dessa samfund räknas inte sådana affärsverk som avses i lagen om statens affärsverk (627/87) och vilka vid fastställandet av folkpensionsavgiftens storlek från 1989 på grund av sina ekonomiska verksamhetsprinciper ansetts höra till den privata företagsverksamheten vad konkurrensställningen beträffar.

1.2. Arbetsgivarens sjukförsäkringsavgift

Enligt 1 § (613/78) lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift är arbetsgivare skyldig att till folkpensionsanstalten såsom arbetsgivarens sjukförsäkringsavgift erlagga 1,50 % av beloppet av de förskottsuppbörd underkastade löner han utbetalar.

Även sjukförsäkringsavgiften har uppburits genom ettåriga lagar med avvikelser från vad som stadgas i 1 § lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift. Även denna avgift har av de skäl som anförts ovan beträffande folkpensionsavgiftens storlek varit av annan storlek för en arbetsgivare inom den offentliga sektorn än för en privat arbetsgivare. Inom den offentliga sektorn har staten, dess inrättningar, landskapet Åland och de kommunala affärsverken i engenskap av arbetsgivare sedan 1985 haft en lägre årlig sjukförsäkringsavgift än motsvarande avgift för kommunerna och kyrkan.

Under första hälften av 1992 har i sjukförsäkringsavgift hos arbetsgivare inom den privata sektorn uppburits 0,45 % och från början av juli till årets slut uppbärs 1,45 % (1698/91) av det förskottsuppbörd underkastade lönebeloppet. För staten och dess inrättningar, landskapet Åland och kommunala affärsverk, kommunerna och kommunalförbunden fastställdes sjukförsäkringsavgiften till 2,70 % samt för kyrkan och församlingarna till 4,20 % för hela

året. Vid bestämmandet av sjukförsäkringsavgiften har sådana statliga affärsverk på vilka lagen om statens affärsverk tillämpas från ingången av 1989 ansetts höra till arbetsgivarna inom den privata sektorn.

1.3. Arbetsgivarens barnbidragsavgift

Enligt 1 § lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift är arbetsgivare skyldig att till staten såsom arbetsgivares barnbidragsavgift betala 2,25 % av beloppet av de förskotts-
uppbörd underkastade lönerna. Arbetsgivarens barnbidragsavgift har med stöd av ettåriga lagar sänkts flera gånger eller också har avgiften inte alls uppburits. För 1992 uppbärs barnbidragsavgiften inte (1699/91).

1.4. Arbetsgivarens socialskyddsavgift

Den tidigare differentieringen av privata arbetsgivares folkpensionsavgift slopades, varvid avgifterna i II och III klassen sänktes till nivån för klass I fr.o.m. början av juli 1991. Dessutom sänktes arbetsgivarens sjukförsäkringsavgift med en procentenhet från den 1 juli 1991 till den 30 juni 1992. Som en delfinansiering av sänkningen ansågs det vara nödvändigt att höja de försäkrades sjukförsäkringspremie med 1,0 penni per skatteöre för åren 1991 och 1992 till den del antalet skatteören översteg 80 000.

Riksdagen har flera gånger förutsatt att lagstiftningen om arbetstagarens socialskyddsavgifter skall utvecklas så att de arbetskraftsintensiva företagens ställning förbättras. Senast påyrkade riksdagen detta av regeringen i sitt svar på regeringens proposition med förslag till en revidering av lagstiftningen angående de socialskyddsavgifter som skall uppbäras för 1991 (RP 27/1991 rd). I detta svar konstaterade riksdagen: "Riksdagen förutsätter att regeringen i brådskande ordning avlåter propositioner som förbättrar arbetskraftsintensiva företags ställning genom att det gällande systemet med lönebaserade socialskyddsavgifter ses över och att finansieringen av socialskyddet samtidigt tryggas."

Ärendet har senast utretts i en av social- och hälsovårdsministeriet tillsatt arbetsgrupp, som fick sitt betänkande klart den 15 mars 1990 (Sosiaaliturvamaksutyöryhmä STM 1990:3).

Arbetsgruppen ansåg att det inte finns skäl att ersätta den lönebaserade socialskyddsavgiften med en helt ny avgiftstyp, utan att man bör använda de skatteformer som redan finns. Vidare ansåg arbetsgruppen att det med beaktande av allmänna ekonomiskpolitiska synpunkter och skattesystemet i sin helhet är ändamålsenligt att enbart sänka arbetsgivarens folkpensionsavgift.

Dessutom lade gruppen fram vissa principförslag angående bestämmandet av socialskyddsavgiften utgående från den offentliga ekonomin.

Då de utvecklingsalternativ som hänför sig till arbetsgivarens socialskyddsavgift kräver ytterligare utredningar, föreslås att om arbetsgivarens socialskyddsavgift för 1993 stadgas genom ettåriga lagar.

1.4.1. Folkpensionsavgift som uppbärs hos arbetsgivare för 1993

För att företagsverksamhetens verksamhetsförutsättningar skall kunna förbättras föreslås att hos arbetsgivare inom den privata sektorn samt sådana statliga affärsverk på vilka lagen om statens affärsverk tillämpas, år 1993 uppbärs en lika stor folkpensionsavgift som 1992, dvs. 2,40 % av beloppen av de löner som är underkastade förskotts-
uppbörd. Differentieringen av folkpensionsavgiften föreslås bli slopad även för 1993.

För staten och andra statliga inrättningar än ovan nämnda affärsverk, landskapet Åland, de kommunala affärsverken, kommunerna och kommunalförbunden, den evangelisk-lutherska kyrkan, dess församligar och församlingsförbund samt ortodoxa kyrkosamfundet och dess församlingar föreslås avgiften vara lika stor för alla, dvs. 3,95 % av lönerna. Ovan nämnda ändringar föreslås bli gjorda i 3 § folkpensionslagen.

1.4.2. Arbetsgivarens sjukförsäkringsavgift för 1993

Det föreslås att i sjukförsäkringsavgift hos arbetsgivare inom den privata sektorn samt hos sådana statliga affärsverk på vilka lagen om statens affärsverk tillämpas år 1993 uppbärs 1,45 % av det lönebelopp som är underkastat förskotts-
uppbörd år 1993 dvs. samma procent som under den senare hälften av 1992.

För staten och andra statliga inrättningar än ovan nämnda affärsverk, för landskapet Åland och de kommunala affärsverken samt kommunerna och kommunalförbunden skulle sjukförsäkringsavgiften vara 2,70 %. Hos kyrkan och församlingarna skulle i sjukförsäkringsavgift uppbäras 4,20 % av det förskottsuppbörd underkastade lönebeloppet. Sjukförsäkringsavgifterna skall fastställas genom en särskild lag som gäller för 1993.

1.4.3. Arbetsgivarens barnbidragsavgift för 1993

För utjämning av det kostnadstryck som riktas mot företagen föreslås, att inte heller år 1993 skall uppbäras någon barnbidragsavgift hos arbetsgivarna. Härom skall stadgas genom en särskild lag.

1.4.4. Ändringar i 59 och 62 §§ folkpensionlagen

Enligt 62 § folkpensionlagen ansvarar staten, kommunerna och pensionsanstalten för var sin andel av kostnaderna för pensionernas tilläggsdelar. För 1992 har kommunernas andelar av finansieringen av folkpensionernas tilläggsdelar ändrats så att kommunens årliga andel av folkpensionernas tilläggsdelar fastställdes till 0,98 penni per skattöre av det sammanlagda belopp skattören som har bestämts vid den ordinarie beskattningen i kommunen det föregående året (1697/91). I detta sammanhang ändrades också folkpensionslagens 59 § temporärt så, att folkpensionsfondens tillgångar vid kalenderårets utgång skall utgöra minst 4 % av de sammanlagda årliga kostnaderna för folkpensionsförsäkringen i stället för 10 % som den permanenta lagen tidigare har förutsatt. För att folkpensionsanstaltens betalningsberedskap vid varje tillfälle skall vara tryggad stadgades att staten för tryggande av folkpensionsfondens betalningsberedskap skall betala ett sådant belopp till fonden, att folkpensionsförsäkringens förmåner utan svårigheter kan betalas.

Enligt förslaget är kommunens andel av tilläggsdelarnas kostnader 1993 1,47 penni per skattöre av det sammanlagda belopp skattören som har bestämts vid den ordinarie beskattningen i kommunen år 1992. Kommunens

finansieringsandel föreslås bli höjd så att den motsvarar statens andel av det sparmål om 4 % som har uppställts för kommunernas konsumtionsutgifter. Folkpensionsanstaltens andel, 67 % av tilläggsdelskostnaderna, föreslås bli sänkt till 52 %. En eventuell fördröjning av beskattningen för 1992 kan komma att kräva att närmare stadganden om betalningen av kommunernas andel av tilläggsdelarna utfärdas genom förordning. Folkpensionsanstaltens betalningsarrangemang måste säkras trots att beskattningen fördröjs. Folkpensionsfondens minimibelopp föreslås utgöra 4 % av de sammanlagda årliga kostnaderna för folkpensionsförsäkringen. Staten skulle även 1993 garantera fondens betalningsberedskap. I anslutning till detta har regeringen separat avlåtit en proposition till riksdagen (RP 222/1992 rd) enligt vilken en del av intäkterna från omsättningsskatten styrs till folkpensionsfonden. Även det belopp som uppbärs av olycksfallsförsäkringssystemet och trafikförsäkringssystemet enligt principen om full ersättning tryggar samma mål (RP 248/1992 rd).

1.4.5. Ändring av 59 § sjukförsäkringslagen

Enligt 59 § 1 mom. sjukförsäkringslagen betalas kostnaderna för sjukförsäkringen ur sjukförsäkringsfonden. Om fondens disponibla medel under kalenderåret inte räcker till för täckande av utgifterna för sjukförsäkringen, betalas den bristande delen av statens medel. Dessutom skall staten betala ett så stort belopp till fonden att fondens kapital vid utgången av kalenderåret är 1/10 av sjukförsäkringens årliga totala kostnader. Enligt nämnda paragrafs 5 mom. skall staten utom sin andel även betala ett så stort belopp till sjukförsäkringsfonden att fondens betalningsberedskap är tillräckligt tryggad vid varje tillfälle.

På grund av det ekonomiska läget i landet föreslås att den garantiandel som staten skall betala till sjukförsäkringsfonden temporärt bestäms till 8 % av de årliga totala kostnaderna för sjukförsäkringen. Statens garanti beträffande fondens betalningsberedskap är oförändrad. Dessutom bör beaktas att regeringen separat avlåter en proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av omsättningsskattelagen så att en del av intäkterna från omsättningsskatten styrs till sjukförsäkringsfonden.

1.5. De försäkrades folkpensions- och sjukförsäkringspremier

1.5.1. Folkpensionspremien

Enligt 4 § 1 mom. folkpensionslagen skall alla försäkrade betala en försäkringspremie som fastställs på grundvalen av det totala antal skattören som har påförts honom för föregående år, skatteåret, i samband med kommunalbeskattningen. Enligt 6 § folkpensionslagen påförs premie dock inte försäkrad som vid utgången av skatteåret inte ännu fyllt 16 år, som under skatteåret hade fyllt 63 år, som under skatteåret eller en del därav varit befunden arbetsförmögen enligt folkpensionslagen eller åtnjutit arbetslöshetspension eller som alltid under skatteåret.

Enligt 5 § 1 mom. (956/72) folkpensionslagen utgår försäkringspremien med två penni per skattöre. Folkpensionspremien har under de senaste åren uppburits hos den försäkrade med stöd av ettåriga lagar antingen till ett större eller till ett mindre belopp än det ovan nämnda. För 1992 uppbärs försäkrads folkpensionspremie 3,05 penni per skattöre (1697/91).

1.5.2. Sjukförsäkringspremien

Enligt 33 § 1 mom. (742/70) sjukförsäkringslagen är försäkrads sjukförsäkringspremie 1,25 penni per skattöre.

Även den försäkrades sjukförsäkringspremie har under de senaste åren med stöd av ettåriga lagar uppburits antingen till ett större eller till ett mindre belopp än 1,25 penni per skattöre. För 1992 uppbärs i försäkrads sjukförsäkringspremie 2,20 penni per skattöre, dock så, att premien är 3,70 penni per skattöre till den del antalet skattören överstiger 80 000 (1698/91).

1.5.3. Premier som uppbärs hos de försäkrade 1993

Enligt förslaget skall en folkpensionspremie fortfarande uppbäras hos alla försäkrade i likhet med 1992. Det kan inte anses motiverat att en person som fyllt 63 år befrias från folkpensionspremie, eftersom en del av de försäkrade fortsätter i arbetslivet tills de fyllt 67 år. Dessutom får pensionstagarna ett pensionsinkomstavdrag vid beskattningen. Det kan inte

heller av statsekonomiska skäl anses motiverat att pensionstagarna befrias från en folkpensionspremie av skattenatur. Därför föreslås nu också för 1993 att folkpensionspremien utsträcks till 63-åringar och till dem som uppbär invalid- eller arbetslöshetspension. Däremot föreslås att förhöjningen av folkpensionspremien och sjukförsäkringspremien som skall betraktas som sysselsättningsskatt delvis skall slopas.

Enligt förslaget uppbärs i försäkrads folkpensionspremie 1,80 penni och i försäkrads sjukförsäkringspremie 1,70 penni per skattöre samt 3,20 penni per skattöre 1993 till den del som antalet skattören överstiger 80 000. Försäkringspremien definieras så som närmare utreds i punkt 3 på basis av de påförda skattörena och med beaktande av vad som stadgas i den föreslagna inkomstskattelagen.

1.5.4. Socialskyddspremierna för dem som har pensionsinkomst

Statsrådet har den 14 oktober 1992 fattat ett principbeslut om åtgärder för förbättrande av balansen i den offentliga ekonomin. Enligt en av de åtgärder som ingår i principbeslutet skall pensionstagarnas sjukförsäkringspremie och folkpensionspremie höjas jämfört med budgetpropositionen för 1993. Dessa höjningar föreslås vara 2,00 penni respektive 1,00 penni.

För balanseringen av statsekonomin kommer man under 1994 och 1995 att inom den offentliga sektorn bli tvungna att skära ned löne- och konsultionsutgifterna med 4 %. Hos löntagarna uppbärs 1993 i arbetspensionsavgift 3 % av den lön som är underkastad förskotts- innehållning. Dessutom är det meningen att hos de personer som har pensionsinkomst uppbära ovan nämnda förhöjda försäkringspremier.

Som pensionsinkomst betraktas härvid skattepliktig ålders-, invalid- och arbetslöshetspension, familjepension och generationsväxlingspension samt andra avträdelsetersättningar.

Enligt föreliggande förslag skall höjningen verkställas så, att hos personer som under 1993 har pensionsinkomst, utöver vad som föreslås ovan i 1.5.3. punkten, skall uppbäras 1,00 penni i folkpensionspremie och 2,00 penni i sjukförsäkringspremie av det skattöre som har påförts vid kommunalbeskattningen för 1993. Höjningen av försäkringspremien skall dock

sammanlagt få utgöra högst 3 % av den skattepliktiga pensionsinkomsten. Om höjningen av försäkringspremierna överstiger 3 % av pensionsinkomsten, skall den överskjutande delen minskas i proportion till ovan nämnda pennibelopp.

Beträffande höjningen av försäkringspremierna enligt folkpensionslagen och sjukförsäkringspremierna gäller, utöver stadgandena i lagen om förskottsuppbörd (418/59), i fråga om verkställigheten och det övriga förfarandet även vad som stadgas om dessa premier i folkpensionslagen och sjukförsäkringslagen.

För en person med pensionsinkomst blir folkpensionsförsäkringspremierna enligt denna proposition 2,80 penni och sjukförsäkringspremierna 3,70 penni av det skattöre som har påförts vid kommunalbeskattningen, dock så, att sjukförsäkringspremierna är 5,20 penni per skattöre för den del som överstiger 80 000 ören. Den maximala socialskyddspremien för pensionstagare blir därmed 8,00 penni per skattöre.

2. Propositionens ekonomiska verkningar

Enligt förslaget uppbärs hos en privat arbetsgivare under hela 1993 folkpensionsavgiften sänkt till samma nivå som i slutet av 1991 och under 1992. Också sjukförsäkringsavgiften skall uppbäras till samma storlek som i slutet av 1992. Nedsättningen av kommunernas sjukförsäkringsavgift med 1,25 procentenheter föreslås gälla också 1993. Förslaget att delvis slopa försäkrades sysselsätningsskatt ökar statens utgifter med ca 4 060 milj. mk år 1993. De höjda försäkringspremierna i fråga om dem som har pensionsinkomst minskar å andra sidan statens utgifter med 1 050 milj. mk år 1993.

Regeringen har dessutom uppställt som mål att kommunerna skall spara 4 % av konsumtionsutgifterna. Samtidigt har regeringen beslutat höja kommunernas andel av tilläggsdelarna så att den motsvarar statens andel av det uppställda sparmålet. Statens andel beräknas uppgå till 1 500 milj. mk. Då ovan nämnda faktorer beaktas är kommunernas andel av tilläggsdelarna sammanlagt 4 426 milj. mk. På grund härav föreslås att kommunernas andel av utgifterna för tilläggsdelarna höjs från 0,98

penni till 1,47 penni per skattöre vid senast verkställda ordinarie kommunalbeskattning.

Enligt förslaget är kommunens andel av utgifterna för tilläggsdelen 43,9 %, folkpensionsanstaltens 52,0 %, dvs. 5 238 milj. mk, och statens andel 4,1 %, dvs. 413 milj. mk. Kommunernas andel är enligt regleringsdokumentet 21,9 %.

Den temporära ändringen av 59 § sjukförsäkringslagen så, att sjukförsäkringsfondens medel i slutet av året skall uppgå till 8 % av de årliga kostnaderna för sjukförsäkringen mot tidigare 10 % minskar statens andel av de totala kostnaderna med 266 milj. mk. Ändringen av motsvarande krav i 59 § folkpensionslagen från stadgade 6 % till 4 % minskar statens andel med 407 milj. mk.

Regeringen har separat avlåtit till riksdagen en proposition med förslag till lag om temporär ändring av folkpensionsanstaltens finansiering, enligt vilken en del av intäkterna av omsättningsskatten styrs till folkpensionsanstaltens folkpensionsfond och en del till sjukförsäkringsfonden, sammanlagt ett belopp om 1 870 milj. mk, hälften till vardera fonden.

Dessutom har regeringen avlåtit en proposition till riksdagen om övergång till den s.k. principen om full ersättning inom olycksfalls- och trafikförsäkringen. Intäkterna av avgiften uppskattas till 330 milj. mk, vilket beaktats som avdrag vid statens andel av folkpensionsutgifterna.

3. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Regeringen har avlåtit en proposition till riksdagen med förslag till inkomstskattelag samt till lag om ändring av 1 och 6 §§ lagen om skattelättnader för vissa allmännyttiga samfund (RP 200/1992 rd). Enligt propositionen inriktas kommunalskatten enbart på förvärvsinkomsterna. På basis av den skattskyldiges förvärvsinkomster uträknas den beskattningsbara inkomsten vid kommunalbeskattningen. På basis av den beskattningsbara inkomsten fastställs på nuvarande sätt kommunalskatten och kyrkoskatten samt folkpensions- och sjukförsäkringspremierna. Fysiska personer och dödsbon erlägger fortfarande kommunalskatt som grundar sig på antalet skattören. Nytt jämfört med tidigare lagstiftning är att av den skattskyldiges kommunalskatt, folkpensions- och sjukförsäk-

ringspremier samt av kyrkoskatten kan göras ett avdrag, s.k. underskottsgottgörelse. Ovan nämnda omständigheter har beaktats i den nu föreslagna regeringspropositionen.

Regeringen kommer att i anslutning till ovan nämnda proposition separat avlåta en proposition om tekniska ändringar av stadgandena om den försäkrades sjukförsäkrings- och folkpensionspremier.

4. Ikraftträdande

Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för 1993 och lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 1993.

5. Lagstiftningsordning

De ändringsförslag som ingår i föreliggande proposition kan inte på det sätt som avses i 66 § riksdagsordningen anses försvaga det lagstadgade grundläggande utkomstskyddet.

I grundlagsutskottets utlåtande (GrUB 18/1985 rd) konstaterades: "att det inom vissa gränser är möjligt att utan hinder av regeringsformens 51 § 2 mom. i vanlig lagstiftningsordning påföra kommunerna sådana finansieringsuppgifter som stadgas i t.ex. folkpensionslagens gällande 62 §. I fråga om kostnaderna för folkpensionernas tilläggsdelar är en särskild grund för påförandet av en sådan finansieringsuppgift att finansieringen sedan gammalt kan anses vara en obligatorisk uppgift för kommunerna. Enligt grundlagsutskottets uppfattning är det i och för sig inte möjligt att ur grundlagarna härleda något hinder för att anlita någon annan form av ekonomisk regleringsmetod för att genomföra denna kommunernas penningprestationsskyldighet, t.ex. en avgift av skattenatur som uppbärs hos kommunerna. Syftet med den handläggningsordning för en ettårig skattelag som framgår av riksdagsordningens 68 § är att tillförsäkra riksdagen möjlighet att med enkel majoritet besluta om sådana inkomster som behövs för balansering av statsförslaget, vilket det är fråga om då kommunerna enligt lagförslagets 62 § påförs

ekonomiska skyldigheter. En förutsättning för att en ettårig avgift av skattenatur skall kunna uppbäras hos kommunerna är emellertid att deras ekonomiska börda inte genom regleringen av metoden stiger på ett sådant sätt att den ekonomiska bördan står i konflikt med den kommunala självstyrelsen."

I detta grundlagsutskottets utlåtande konstateras vidare: "En ekonomisk börda av den storleksordning som avses i lagförslagets 62 § på ett sätt som bör anses vara ringare än mera betydelsefullt kan påverka en del kommuners verksamhet. Enligt utskottets uppfattning står en sådan avgift av skattenatur som till det i lagförslagets 62 § stadgade beloppet uppbärs hos kommunerna för kostnaderna för folkpensionernas tilläggsdelar emellertid inte i och för sig i konflikt med det grundlagsskydd som den kommunala självstyrelsen åtnjuter."

Varje enskild kommun deltar enligt nu avlåtna regeringsproposition i kostnaderna för tilläggsdelarna enligt det sammanlagda antal skatteören som påförts i kommunen vid den ordinarie beskattningen under föregående år.

Det föreslås att hos kommunerna uppbärs en högre avgift än under tidigare år. Kommunernas andel av tilläggsdelarna stannar dock på 43,9 % av utgifterna för tilläggsdelarna, medan staten och folkpensionsanstalten i övrigt svarar för dessa utgifter. I anslutning till budgetpropositionen är det nu fråga om intäkter som behövs för täckande av utgifter så att statens ekonomi balanseras. Kommunernas betalningsskyldighet baserar sig på erhållandet av dessa intäkter. Således kan det konstateras att propositionen inte heller till dessa delar står i strid med den kommunala självstyrelsen och att den kan behandlas i den ordning som avses i 66 § riksdagsordningen.

Då den ökade andelen av kostnaderna för tilläggsdelarna som regeringen föreslår i denna proposition medför att den ekonomiska belastningen märkbart ökar för kommunerna anser regeringen det vara önskvärt att grundlagsutskottets utlåtande inhämtas.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om temporär ändring av folkpensionslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras temporärt 3 § 2 mom., 5 § 1 mom., 6 §, 59 § 2 mom. och 62 § folkpensionslagen av den 8 juni 1956 (347/56),

dessas lagrum sådana de lyder, 3 § 2 mom. och 59 § 2 mom. i lag av den 30 april 1982 (307/82), 5 § 1 mom. i lag av den 29 december 1972 (956/72), 6 § delvis ändrad genom lagar av den 4 november 1960 och den 28 juli 1978 (466/60 och 588/78) samt 62 § i lag av den 5 februari 1982 (103/82), som följer:

3 §

En privat arbetsgivare skall, enligt vad där- om stadgas särskilt, i arbetsgivares folkpensionsavgift från den 1 januari 1993 till den 31 december samma år betala 2,40 procent av det förskottsuppbörd underkastade lönebeloppet. Vad som ovan sägs om fastställande av folkpensionsavgift för privata arbetsgivare gäller i tillämpliga delar även sådana statliga affärsverk på vilka lagen om statens affärsverk tillämpas (627/87). Hos staten och andra statliga inrättningar än de ovan nämnda affärsverken samt hos landskapet Åland, kommunala affärsverk, kommunerna och kommunalförbunden, den evangelisk-lutherska kyrkan och dess församlingar och församlingsförbund samt hos det ortodoxa kyrkosamfundet och dess församlingar uppbärs i folkpensionsavgift 3,95 procent av det förskottsuppbörd underkastade lönebelopp som utbetalats till en arbetstagarare.

5 §

Försäkringspremien är 1,80 penni för varje skattöre som har påförts den försäkrade vid kommunalbeskattningen, med beaktande av vad som stadgas i inkomstskattelagen (/).

6 §

Försäkringspremie påförs inte försäkrad som vid skatteårets utgång inte fyllt 16 år eller som avlidit under inkomståret.

59 §

Folkpensionsfondens tillgångar skall vid kalenderårets utgång utgöra minst fyra procent av de sammanlagda årliga kostnaderna för

folkpensionsförsäkringen. Om intäkterna av folkpensionsförsäkringen, i vilka även inräknas prestationer i enlighet med 62 § i denna lag, inte förslår härtill, betalas den bristande delen av statens medel. Dessutom skall staten till folkpensionsfonden betala ett så stort belopp att fondens betalningsberedskap är tillräckligt tryggad vid varje tillfälle.

62 §

För de sammanlagda kostnaderna för pensionernas tilläggsdelar svarar staten, kommunerna och folkpensionsanstalten.

En kommun skall till folkpensionsanstalten av kostnaderna för pensionernas tilläggsdelar betala 1,47 penni per skattöre av det sammanlagda antal skattören som bestämts vid den ordinarie beskattning som genomförts i kommunen det föregående året. Kommunen skall betala in 1/12 av beloppet till länskatteverket senast den 10 dagen i varje kalendermånad. Angående betalning, debitering, återbetalning av prestation som betalats till ett för högt belopp eller utan fog, höjning av prestation, dröjsmålpåföljer, uppbörd, indrivning, redovisning och ändringssökande i fråga om kommunerna gäller i övrigt i tillämpliga delar vad i lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift (366/63) och lagen om skatteuppbörd (611/78) stadgas om arbetsgivares socialskyddsavgift, med undantag för det anmälnings- och avdragsförfarande som stadgas i 5 § 1 mom. lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift. Närmare stadganden om kommunens redovisning för 1993 kan ges genom förordning.

Pensionsanstaltens andel av kostnaderna för pensionernas tilläggsdelar är 52,0 procent av det sammanlagda beloppet av de utbetalda tilläggsdelarna. Staten svarar för kostnaderna för tilläggsdelarna i den mån de inte täcks

genom kommunens prestationer och pensionsanstaltens andel.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993. Vad som stadgas i 3 § 2 mom. tillämpas på

arbetsgivares folkpensionsavgift för löner som utbetalas 1993, och vad som stadgas i 5 § 1 mom. vid beskattningen för 1993. Stadsgandena i 6 §, 59 § 2 mom. och 62 § är i kraft till och med den 31 december 1993.

2.

Lag

om sjukförsäkringsavgift och sjukförsäkringspremie för 1993

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §

Med avvikelse från vad som i 33 § 1 mom. sjukförsäkringslagen (364/63), sådant det lyder i lag av den 4 december 1970 (742/70), stadgas om försäkrads sjukförsäkringspremie är nämnda premie 1,70 penni för varje skattöre som har påförts den försäkrade vid kommunalbeskattningen för 1993. Försäkringspremien är dock 3,20 penni för varje skattöre som har påförts den försäkrade vid kommunalbeskattningen till den del antalet skattören överstiger 80 000. Då försäkringspremien fastställs beaktas vad som stadgas i inkomstskattelagen (/).

2 §

Med avvikelse från vad i 1 § 1 mom. lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift (366/63), sådant det lyder i lag av den 11 augusti 1978 (613/78), stadgas om arbetsgivares sjukförsäkringsavgift uppbärs hos privata arbetsgivare och hos sådana statliga affärsverk på vilka tillämpas lagen om statens affärsverk (627/87) i arbetsgivares sjukförsäkringsavgift 1,45 procent av det till en arbetstagare mellan den 1 januari och den 31 december 1993 utbetalda, förskotts-
uppbörd underkastade lönebeloppet. Hos staten och andra statliga inrättningar än de ovan nämnda affärsverken, hos landskapet Åland och de kommunala affärsverken samt hos

kommunerna och kommunalförbunden uppbärs dock i arbetsgivares sjukförsäkringsavgift 2,70 procent och hos den evangelisk-lutherska kyrkan och dess församlingar och församlingsförbund samt hos ortodoxa kyrkosamfundet och dess församlingar uppbärs i sjukförsäkringsavgift 4,20 procent av det förskotts-
uppbörd underkastade lönebelopp som har utbetalats till en arbetstagare den 1 januari 1993 eller senare samma år.

3 §

Med avvikelse från vad i 59 § 1 mom. sjukförsäkringslagen, sådant det lyder i lag av den 22 december 1967 (591/67), stadgas om minimibeloppet för statens andel, skall staten 1993 till fonden inbetala ett så stort belopp att fondens kapital vid kalenderårets utgång är åtta procent av sjukförsäkringens årliga totalkostnader. Staten skall 1993 månatligen i förskott betala ett belopp som motsvarar 1/12 av det belopp som det beräknas att staten skall betala under året i fråga. Om betalningen av statens andel stadgas närmare genom förordning.

4 §

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993.

3.

Lag**om höjd socialskyddspremie för personer med pensionsinkomst**

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §

Hos en person som under 1993 får pensionsinkomst uppbärs, utöver vad som stadgas i 5 § 1 mom. lagen om temporär ändring av folkpensionslagen (/92) och 1 § lagen om sjukförsäkringsavgift och sjukförsäkringspremie för 1993 (/92), i försäkringspremie enligt folkpensionslagen 1,00 penni och i sjukförsäkringspremie 2,00 penni av det skattöre som påförts vid kommunalbeskattningen för 1993. Höjningen av försäkringspremierna får dock sammanlagt utgöra högst 3 procent av den skattepliktiga pensionsinkomsten. Överstiger höjningen

av försäkringspremierna 3 procent, skall den överskjutande delen minskas i proportion till ovan nämnda pennibelopp.

Beträffande förskottsuppbörden av höjningen av försäkringspremier gäller vad som i lagen om förskottsuppbörd (418/59) stadgas om folkpensionspremie.

2 §

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993 och gäller till utgången av 1993.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

4.

Lag**om uppbördsfrihet i fråga om arbetsgivares barnbidragsavgift för 1993**

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §

Med avvikelse från vad i 1 § 1 mom. lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift (366/63), sådant det lyder i lag av den 11 augusti 1978 (613/78), stadgas om arbetsgivares barnbidrags-

avgift, uppbärs avgiften inte mellan den 1 januari och den 31 december 1993.

2 §

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993.

Helsingfors den 6 november 1992

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Social- och hälsovårdsminister *Jorma Huuhtanen*

Lag

om temporär ändring av folkpensionslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras temporärt 3 § 2 mom., 5 § 1 mom., 6 §, 59 § 2 mom. och 62 § folkpensionslagen av den 8 juni 1956 (347/56),

dessas lagrum sådana de lyder, 3 § 2 mom. och 59 § 2 mom. i lag av den 30 april 1982 (307/82), 5 § 1 mom. i lag av den 29 december 1972 (956/72), 6 § delvis ändrad genom lagar av den 4 november 1960 och den 28 juli 1978 (466/60 och 588/78) samt 62 § i lag av den 5 februari 1982 (103/82), som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Arbetsgivare erlägger, i enlighet med vad därom särskilt stadgas, i arbetsgivares folkpensionsavgift 4,25 procent av det förskottsinnehållning underkastade lönebeloppet. *Har beloppet av de normala avskrivningar som vid statsbeskattningen skattskyldig arbetsgivare som idkar affärsverksamhet uppgivit i skattedeklarationen för senast verkställd beskattning och som han gjort på anskaffningsutgiften för förslitning underkastade anläggningstillgångar varit större än 200 000 mark och samtidigt minst 10 och högst 30 procent av det belopp som han under samma skatteår utbetalt i löner, är avgiftens storlek under det kalenderår som följer på den senast verkställda beskattningen likväl 4,75 procent av det förskottsinnehållning underkastade lönebeloppet. Har beloppet av dylik arbetsgivarers ovan avsedda avskrivningar varit större än 200 000 mark och samtidigt över 30 procent av de utbetalda lönernas belopp, är sagda avgift 5,25 procent av det förskottsinnehållning underkastade lönebeloppet.*

En privat arbetsgivare skall, enligt vad därom stadgas särskilt, i arbetsgivares folkpensionsavgift från den 1 januari 1993 till den 31 december samma år betala 2,40 procent av det förskottsuppbörd underkastade lönebeloppet. Vad som ovan sägs om fastställande av folkpensionsavgift för privata arbetsgivare gäller i tillämpliga delar även sådana statliga affärsverk på vilka lagen om statens affärsverk tillämpas (627/87). Hos staten och andra statliga inrättningar än de ovan nämnda affärsverken samt hos landskapet Åland, kommunala affärsverk, kommunerna och kommunalförbunden, den evangelisk-lutherska kyrkan och dess församlingar och församlingsförbund samt hos det ortodoxa kyrkosamfundet och dess församlingar uppbärs i folkpensionsavgift 3,95 procent av det förskottsuppbörd underkastade lönebelopp som utbetalats till en arbetstagare.

5 §

Försäkringspremien utgår med två penni per den försäkrade vid kommunalbeskattningen påfört skattöre.

5 §

Försäkringspremien är 1,80 penni för varje skattöre som har påförts den försäkrade vid kommunalbeskattningen, med beaktande av vad som stadgas i inkomstskattelagen (/).

6 §

Försäkringspremie påföres icke försäkrad:

6 §

Försäkringspremie påförs inte en försäkrad

Gällande lydelse

1) som vid inkomstarets utgång icke fyllt 16 år;

2) som vid inkomstarets ingång fyllt 63 år;

3) som under inkomstaret eller del därav varit befunnen arbetsförmögen enligt denna lag;

4) som under inkomstaret eller del därav åtnjutit arbetslöshetspension; eller

5) som avlidit under inkomstaret.

Försäkringspremie skall likväl påföras 63-årig eller som arbetsförmögen befunnen försäkrad, om till hans beskattningsbara inkomst vid kommunalbeskattningen räknats även värdet av det arbete, som hans annat än i 1 mom. avsedda hemmavarande barn eller annan familjemedlem utfört till förmån för hans hushåll, på grundvalen av det antal skattören som motsvarar denna inkomst.

Föreslagen lydelse

som vid skattearets utgång *inte* har fyllt 16 år eller som har avlidit under inkomstaret.

59 §

Folkpensionsfondens tillgångar skall vid kalenderarets utgång utgöra minst 1/10 av de sammanlagda årliga kostnaderna för folkpensionsförsäkringen. Om intäkterna av folkpensionsförsäkringen, i vilka även inräknas prestationer i enlighet med 62 § i denna lag, inte förslår härtill, betalas den bristande delen av statens medel.

Folkpensionsfondens tillgångar skall vid kalenderarets utgång utgöra minst *fyra procent* av de sammanlagda årliga kostnaderna för folkpensionsförsäkringen. Om intäkterna av folkpensionsförsäkringen, i vilka även inräknas prestationer i enlighet med 62 § i denna lag, inte förslår härtill, betalas den bristande delen av statens medel. *Dessutom skall staten till folkpensionsfonden betala ett så stort belopp att fondens betalningsberedskap är tillräckligt tryggnad vid varje tillfälle.*

62 §

Staten, kommunerna och pensionsanstalten svarar envar för sin andel av kostnaderna för pensionernas tilläggsdelar. Kommuns andel bestäms enligt den bärkraftsklass den med stöd av lagen om bärkraftsklassificering av kommunerna (665/67) tillhör och utgör i

1 klassen	8,0	procent
2 „	10,0	„
3 „	11,5	„
4 „	12,5	„
5 „	14,2	„
6 „	15,4	„
7 „	17,9	„
8 „	21,1	„
9 „	21,9	„
10 „	26,7	„

62 §

För de sammanlagda kostnaderna för pensionernas tilläggsdelar svarar staten, kommunerna och folkpensionsanstalten.

En kommun skall till folkpensionsanstalten av kostnaderna för pensionernas tilläggsdelar betala 1,47 penni per skattöre av det sammanlagda antal skattören som bestämts vid den ordinarie beskattning som genomförts i kommunen det föregående året. Kommunen skall betala in 1/12 av beloppet till länsskatteverket senast den 10 dagen i varje kalendermånad. Angående betalning, debitering, återbetalning av prestation som betalats till ett för högt belopp eller utan fog, höjning av prestation, dröjsmålspåföljer, uppbörd, indrivning, redovisning och ändringssökande i fråga om kommunerna gäller i övrigt i tillämpliga delar vad i lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift (366/63) och lagen om skat-

Gällande lydelse

av de inom kommunen varje månad utbetalda tilläggsdelarnas sammanlagda belopp, likväl så att kommunens andel dividerad med det antal skattören som påförts vid den föregående år verkställda kommunalbeskattningen inte överstiger ett av statsrådet fastställt maximibelopp. Pensionsanstaltens andel i kostnaderna är *högsta* 74,1 procent av det sammanlagda beloppet utbetalda tilläggsdelar, medan staten svarar för återstoden av kostnaderna för tilläggsdelarna.

Föreslagen lydelse

teuppbörd (611/78) stadgas om arbetsgivares socialskyddsavgift, med undantag för det anmälnings- och avdragsförfarande som stadgas i 5 § 1 mom. lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift. Närmare stadganden om kommunens redovisning för 1993 kan ges genom förordning.

Pensionsanstaltens andel av kostnaderna för pensionernas tilläggsdelar är 52,0 procent av det sammanlagda beloppet av de utbetalda tilläggsdelarna. Staten svarar för kostnaderna för tilläggsdelarna i den mån de inte täcks genom kommunens prestationer och pensionsanstaltens andel.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993.

Vad som stadgas i 3 § 2 mom. tillämpas på arbetsgivares folkpensionsavgift för löner som utbetalas 1993, och vad som stadgas i 5 § 1 mom. vid beskattningen för 1993. Stadgandena i 6 §, 59 § 2 mom. och 62 § är i kraft till och med den 31 december 1993.
